

Vilkininkas

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė laikraščio:

Prusuose ir i Austriją 2½ auka.

i Ameriką ir i kitas svetimas žemes 4 auka.

i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkas

rašto arba už jos vietą per pusę [puslapio 60 feningių.

IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Valsčių mokesčiai ir jų sunaudojimas.

Nors valsčių mokesčiai mokasi ant vietinių reikalų, bet retai kas iš valsčių žino, kiek ir ant kokių reikalų išeina valsčiaus sudėti pinigai. Dėlto ne pro šalį bus pakalbėti čion apie valsčiaus mokesčius ir jų suvartojimą. Kalbėdami apie mokesčius pasinaudosime iš atskaitų valsčių Vilkaviškio pav. už 1896 metus. Štai atskaita Bartininkų valsčiaus Vilkaviškio pav. už 1896 m.:

1. Alga vaitui	180 r.
2. Alga vyresniamjam raštininkui	180 -
3. Alga jaunesniamjam raštininkui	100 -
4. Alga sargui	140 -
5. Popiera, kuras ir žibūrys raštinynės	120 -
6. Knygos, blankai ir kontrolės	83 -
7. Pataisymas raštinynės buto	40 -
8. Pataisymas arešto ir kuras jo	30 -
9. Apsergėjimas triobų nuo ugnies	5 - 16k.
10. Iššluostymas kaminų	6 -
11. Ant mokyklų	897 - 73k.
12. Ant sudo	499 -
13. Ant užlaikymo „stuikos“	492 - 72k.
14. Ant Varšavos labdarinių užvedimų	203 - 14k.
15. Ant kuro, šiaudų ir žibūrio žemskiams	89 - 36k.
16. Ant drapanų, čebatų ir patvadų liosinikams	65 -
17. Ant gydymo neturtingų ligonių	100 -
18. Ant laikraščių: „Suval. gub. Vied“ ir „Varšavski Dnievnik“	14 -
19. Ant pavieta litografijos	16 - 76k.
	3261 r. 87k.

Nuo 1 margo Bartininkų valsčiui išpuola mokėti iš viso po 13 kap.*). Iš to surašo matyt, kad valsčiams daugiausiai kaštuoja užlaikymas valsčiaus raštinynės su jos darbininkais, už-

*) Daugiausiai apsunkinta mokesčiais yra Kaupiškių val. (21 kap. nuo 1 margo) ir Vištyčio (20 k.), mažiausiai — Vilkaviškio (11 kap.) ir Žaliosios (12).

laikymas sudų, mokyklų, „stuikos“ ir reikalai labdarystės. Pakalbėsime apie kiekvieną iš tų mokesčių skyrium. Bartininkų valsčiuje ant užlaikymo raštinynės 1896 m. išėjo pagal atskaitą 284 rubl. 16 kap. drauge su pataisymu ir kitais mažesniais mokesčiais. Gaila tik, kad iš atskaitos nematyt, kiek išeina ant kuro, žibūrio ir popieros skyrium. Norėdami numanyti, kiek gali išeiti ant šitų reikalų, mes turime kreiptis prie atskaitų kitų valsčių. Bet ant nelaimės išlaidos ant šitų reikalų labai skiriasi vienos nuo kitų: Paežerių, valsčiuje ant kuro ir žibūrio pagal atskaitą išėjo 100 r., o Karklinių valsčiuje ant to pačio dalyko tik 50 rub. t. y. 2 syk mažiau. Kad abi atskaitos būtų teisingos, sunku tikėti, nės brangumas kuro ir žibūrio ir jų reikalavimas maža kuo gali skirtis. Tą dalyką gali šiek tiek išaiškinti atskaita Kaupiškių valsčiaus, kur yra paminėta, kad ant kuro valsčiaus raštinyniai per 1896 m. išėjo 24 rubl. Pasiremdami ant šitos žinios, mes galime veikiau įtikėti, kad ant kuro ir žibūrio gali užtekti 50 rubl., kaip yra paminėta Karklinių valsčiaus. Jeigu skaityti, kad ant kuro ir žibūrio Bartininkų valsčiuje gali išeiti tiek, kiek ir Paežerių valsčiuje, t. y. 100 rubl., tuomet ant popieros turėtų išeiti apie 20 rubl. Ir teip, apičiupai imant, ant kuro gali išeiti per metus apie 25 rublius, ant žibūrio teip-gi apie 25 rubl. ir ant popieros apie 20 rubl. Jeigu kituose valsčiuose ant kuro ir žibūrio išeina apie 100 rubl. tai galime išaiškinti arba tuo, kad gyvenimai yra kiau ir arba tuo, kad kišeniai yra kiau ir tų, ką perka kurą ir žibūri. Jeigu kur gyvenimai yra šalti, tai pirmas dalykas yra valsčiaus pataisyti gyvenimus, nės tik tokiu budu gali valsčiai užėdyti kurą arba, kiteip sakant, sumažinti dalį savo mokesčių.

„Ant knygu, blankų kontrolių“ teip-gi išeina ne lygiai: Bartininkų valsčiuje pagal atskaitą išėjo 83 rubl. o Paežerių valsčiuje 50 rubl., nežiurint ant to, kad skaitlius gyventojų ir plotas žemės veik vienoki abiejuose valsčiuose.

Priziūrėjimas ir taisymas namų priguli prie tų valsčių, ką turi pasistatę savo namus. Daugumas valsčių turi jau savo namus, bet kiti valsčiai (Vištyčio, Kybartų, Kaupiškių) turi samdyt ir moka apie pusantro šimto rublių (125—160.)

Jeigu prie minėtų kaštų užlaikymo raštinės Bartininkų valsčiaus pridėti algas vaito, 2 raštininkų ir sargo, tai išeis suma 884 rubl. 16 kap. Užlaikymas valsčiaus raštinės daugiausiai kaštuoja Kybartų valsčiui: algos vaitui ir raštininkams 770 rubl., samdymas namo 125, kiti reikalai 385 rubl. 7 k., o iš viso 1270 rubl. 7 kap.

Tai yra vienintelis valsčius, kur ant vieno tik raštininkų išeina 590 rubl. Už tuos pinigus kituose valsčiuose galima būtų pasisamdyt 4—5 raštininkus. Valsčiai tankiausiai laiko tik 2 raštininku. Vyresnysis gauna algos tiek, kiek vaitas t. y. 180 rubl., o jaunesnysis 100—150 r. Kituose valsčiuose žmonės pila raštininkams pylą, ne sumažindami jiems algos (Žaliosios valsčius). Mažesniuose valsčiuose prie vaito yra tik po vieną raštininką (Žaliosios ir Kaupiškių val.). Visas darbas valsčiaus raštinės tankiausiai yra užkrautas ant vieno tik raštininkų: vaitai arba nieko ne išmano apie savo reikalus ir vos tik moka pasirašyt (Kybartų v.), arba mažai ką dirba. Jeigu vaitai tiek jau išmanytų apie valsčiaus reikalus, kiek jų raštininkai, ir pats dirbtų drauge su raštininkais, tuomet, žinoma, ne kaštuotų taip brangiai samdymas raštininkų.

Ant samdymo sargo prie valsčiaus raštinės buna paskirta po 120—140 rubl. per metus. Sargui paskirta yra areštantus sergēt ir nešioti popieras į pavieto biurą ir atgal (pašto reikalai).

Kartais vaitas iš paskirtų pinigų dalį pasilieka sau, kad reikale pasamdyti sargui vietininką.*)

Ant užlaikymo valsčiaus sodo išeina ne lygiai. Daugiausiai moka ant užlaikymo sodo Bartininkų valsčius (499 r.) ir Pajevonio v. (414), mažiausiai — Vaitkabilių (128) ir Gizų (129 r.). Visi valsčiai ant užlaikymo sūdų sudea 3373 r. 89 kap. Kadangi Vilkaviškio paviete yra 4 valsčiaus sūdai (viens ant 3-jų valsčių), tai ant užlaikymo vieno valsčiaus sodo išpuola vidutiniškai po 843 rubl. 22 kap.

Ant užlaikymo mokyklų išeina valsčiams daug daugiau pinigų, ne kaip ant užlaikymo sūdų. Daugiausiai moka ant užlaikymo mokyklų Vištyčio valsčius (928 r. 8 kap.) ir Bartininkų (897 r. 73 k.), mažiausiai Vilkaviškio (206 r. 34 k.) ir Žaliosios (283 r. 14 k.); pirmutiniuose

valsčiuose yra po 3 mokyklas, paskutiniuose po 1 mokyklą.

Ant „stuikos“, arba ant patvadų išeina valsčiams gana daug pinigų. Bartininkų valsčius ant to dalyko sudea 492 r. 72 k. kituose valsčiuose „stuiką“ atlieka pats valsčionys paeiliui, bet toks paprotys yra ne parankus ir dėlto nyksta.

Dabar pažiūrėkime, kiek išeina pinigų valsčiams ant labdarinių darbų.

Ant Varšavos labdarinių institucijų moka ne visi valsčiai: ant to dalyko nieko ne moka Gizų, Žaliosios ir Karklinių valsčiai. Kiti 9 valsčiai užmoka iš viso 1587 rubl. 51 kap. Tokiu būdu pusantro tukstančio rublių su viršum moka tik viens Vilkaviškio pav. ant tokių reikalų, iš kurių lietuviai ne turi nė kokios naudos.*) Daug išmintingiau padarytų valsčiai, jeigu tuos pinigus apverstų ant savo reikalų — ant įtaisymo ligonbučių ir šelpimo vargdienių. Sunku suprasti, kodėl tie 9 valsčiai uždėjo ant savęs bereikalingą mokesčių tada, kada kiti 3 valsčiai galėjo atsisakyti nuo to mokesčio.

Ant gydymo neturtingų ligonių daugiausiai išėjo pinigų Karklinių valsčiui (324 r. 56 k.) ir Kybartų (253 r. 43 k.). Vaitkabilių ir Žaliosios valsčiuose 1896 m. nieko ne išleista ant neturtingų ligonių. Visas Vilkaviškio pavietas ant gydymo neturtingų ligonių išleido per 1896 m. 1331 r. 15 kap. Jeigu šituos pinigus pridėti prie tų, kuriuos valsčiai sudea ant Varšavos labdarinių užvedimų, tai išeis, kad Vilkaviškio pavietas ant labdarinių darbų išleidžia 2918 r. 66 kap. t. y. reik 3 tukst. rublių; o jeigu ant labdarinių reikalų mokėtų visi valsčiai, tuomet susidėtų veik 4 tukstančiai rublių. Už tokią sumą pinigų galima būtų padaryti daug gero ant vietos!

Prie labdarinių darbų priguli taipgi šelpimas liosininkų. Pagal atskaitas sudea valsčiai pinigų liosininkams „ant pasamdyto patvado, ant čebatų ir drabužio“. Bartininkų valsčiuje ant to dalyko išėjo pagal atskaitą 65 rubl. Pinigų tų liosininkai ne gauna. Čebatus ir drapanas išduoda jiems pas voinską načalniką. Patvadas liosininkams samdo kas nors iš pavieto (biuro) činovnikų ir didelę dalį pinigų pasilieka sau. Butų daug geriau, kad „patvadas“ liosininkams duotu pats valsčionys, arba pats samdytų.

Ant užlaikymo pavieto litografijos**) kiekviens valsčius moka po 16 r. 76 k., o visi valsčiai sykiu užmoka 201 r. 12 k. per metus. Kam

*) Malonu būtų žinoti, nuo kada mokasi tie mokesčiai ir kaip buvo jie įvesti. Rd.

**) Pavieto biure yra mašina, su kuria gali labai greit spaudinti raštą; kaštuoja ji kelis šimtus rublius.

*) Bartininkų valsčiuje 1896 m. sargas gavo tik 90 rubl. per metus.

reikia tiek daug pinigų, sunku suprasti: tepalas arba atramentas, reikalingas prie spaudos ne gali brangiai kaštuoti, o taisymas mašinos teipgi ne visada reikalingas. Geriau but tuos 201 r. 12 k. apversti ant ko gero, o kad ne — suvis atsisakyti nuo to mokesčio.

Teipgi sunkina valsčius mokesčiai ant išsirašymo maskoliškų laikraščių. Brukimą „Suv. gub. Žinių“ (Viedomosti) da galima isteisinti, bet „Varšavos Dnievnikas“ mums yra visai nereikalingas ir netikęs, nėra jo dalykas yra — siundyti prieš mus valdžią. Ant abiejų laikraščių valsčiams išeina 168 rubl.

Čion reikia da pridurti, kad kitose atskaitose yra paminėti „netikėti reikalai“. „Ant netikėtų reikalų“ Paežerių valsčius per 1896 m. išleido 150 r. Kas per vieni tie reikalai, nežinia. Tai yra aiškus paveikslas, kokią vertę gali turėti valsčių atskaitos, kurias pristato valsčiai kamisoriui. Dėlto pats valsčionys turi daboti, ant ko apverčiami yra valsčiaus mokesčiai ir sueiga gali reikalauti atskaitos nuo vaito. A.

Meilė Tėvynės.

Laikas mums broliai mesti jau miegą.
Laikas nutraukti nuo akių tinklą,
Pradėkim šildyt nuo širdies sniegą
Ir stipriai imkim į rankas ginklą!

Ledus daužykim, kur širdį spaudžia,
Uždegkim meile savo krutinę,
Budinkim brolius, kurie dar snaudžia,
Geriau pradėkim mylėt tėvynę!

Visi išvieno į darbą stokim,
Nebelaikykim gudą už poną,
Nulenktas galvas prieš jį neklokim,
Iš kerčios meskim mes jo ikoną!

Norint kaip muras ant mūsų griūtų,
Norint padukęs mus keiktų, bartų,
Šaukkim, kad valsčių, mokykloj butų
Šventas paveikslas iš Aušros Vartų!

Jeigu mokykloj ikona kabo
Tiktai dėl vieno maskolių vaiko.
Tai ant šimtų mus vaikelių labo
Tegulgi mūk ant sienos laiko!

Tik jus lietuviai, meilingi broliai,
Greit į vienybę ir darbą stokit,
Nebemiegokit, kaip lygšiolai,
Ir iš eilių tų pasinaudokit!

Strazdas Murininkas.

Našlaitė.

Ne pasaka.

Parašė *Lazdinų Pelėda.*

(Taša).

Mėnuo už debesų užlindo; pradėjo uktis. Ponaitis mergelę glamonėjo, ji jau nesigynė . . . Ši vakarą ponaitis neilgai buvo, laiko neturėjo. Po valandos tarė:

— Eiti reikia.

— Ar jau?

— Teip, širdele, jau!

Kažikas rankose jo subarškėjo . . . Ilgą raudonų karielių kartelę jai ant kaklo užkabino.

— Dabar pasilikk sveika! Jei Berdičevo pačtą žinai, rašyk man smulkiom ašarelėmis . . . juoktis pradėjo.

Roželei kojos nutirpo. Norėjo bėgti — nepabėg. Juokui ponaičio atsakė antras iš karklyno, o merginai rodėsi tas juokas teip baisus, teip bjaurus ir nežmoniškas; mislyjo jau pekloj esanti. Bėgo pristodama, nės spėkos neturėjo, drebėjo visa iš baimės. Prie buto pribėgo ir klausė: nieko negirdėt, tik vėjas judino žalias eglių viršunes.

— Ar aš miegojau? Ar tai sapnavau? . . .

Ne, ne sapnas tai buvo! Raudoni karieliai kadaravo ant kaklo.

— Oi, Dieve, Dieve! kur aš dabar dingsiu? Kur akis reikės dėti! Liudvikas ryt ateis . . . oi, Dieve, kur aš pasidėsiu? . . .

Atėjo nelaukiamas jau nedėlios pavakaris. Liudvikas pas Balandį atėjo. Kalbos jiems šią dieną truko, bijojo viens kito. Roželė, akis nudurusi, pirštus laužė, jis žūrėjo savo melynėmis akimis, plaukus per pirštus braukė ir nieko nesakė. Ką sakys? Prijautė ką blogo. Širdį jam gėlė, teip gėlė.

— Jau vėlu, reikės keliauti. Sudie, tetute, — priėjęs į ranką jai pabučiavo — Roželę leisk palydėti mane . . . ar leisi?

— Tegul eiva, ar aš tavęs nežinau — atsakė senutė, — su kitu vargiai leisčiau.

— Rožele, eina!

Išėjo, jis pirma, ji paskui nedrąsiai, lyg bijodama. Praėjęs truputį Liudvikas sustojo.

— Rožele! mano širdis prijaucia kažiką, nės skauda nišpasakytai. Tu man sakyk, kas tarp mudviejų stojosi? kas? Ar pamylėjai kitą? pasakyk, aš tavęs nelaikau: tol tu ne mano, iki bažnyčioje nesuriš . . . pasakyk . . .

Merginą, akis nuleidusi, stovėjo, visa drebėdama.

— Kaip aš tau pasakysiu? — verkti pradėjo — tiek pasakysiu, Liudvikėli, kad nė tu man, nė aš tau . . . Dabar žmonės tave pirštais rodytų, kad mane paimtum . . . Užmiršk, ne laukk . . .

Liudvikas dabar arčiau prisitraukė, ranka savo ją apkabino:

— Rožele, ką tu kalbi? aš nesuprantu! Dabar pamatė ant jos kaklo raudonus karielius.

— Iškur gavai? iškur?

Roželė apkaito ir vos prašnabšdėti stengė:

— Ponaitis davė.....

Vieną braukymu savo stiprios rankos patraukė karielius ir jie, kaip kraujo lašai, po žemę išlankstė.

— Tegul eina po velnių! Rožele, nepyk... aš motinai tavo paskutinėje valandoje žadėjau, aš negaliu... — ranką jos paėmė — Rožele, Rožele! ką tu mislyji!

Pamatė auksinį žiedą.

— Ir tas nuo jo? — Ir tas nuo ponaičio.

Jezau Marija! ar-gi Dievas tave apleido? — kaip-gi galėjai imti? Rožele! Rožele!

Ji gaudžiai verkti pradėjo. Liudvikas numovęs žiedą, šviedė į tankumyną.

— Rožele, neverkk, ne! Aš tave šią žiemą paimsiu, tu manęs klausysi; aš tave sergėsiu nuo viso pikto. Dievas mus neapleis... Dabar vėlu, sudie, mano širdelė! Kaip laiko prigausiu, rasi ir šiokią dieną ant valandos užbėgsiu, tik neverkk, mano mažiulėlė!

Ji nieko neatsakė ir teip juodu persiskyrė. Ant rytojaus niekur nerado Roželės. Senė Balandienė rupinosi, bet nieko negelbėjo — nėra ir nėra.

*

*

*

Praėjo vasara, užstojo ruduo. Žiema prašoko, jau ant antro pavasarioėjo. Tik lytingas ir bjaurus šis pavasaris.

Vieną vakarą senuko Balandžio nebuvo namie. Liudvikas pas tetutę nakvojo. Lijo, vėjas pro sąsparas veržėsi ir liudnas gaidas vedė. Šuo sulojo ir nutilo.

— Ar tik neparvažiavo dėdė.

— Kas dėjo, — tarė senė — tolymas ir bjaurus kelias. Rodos į duris subarškino? — paklausė.

Liudvikas atsikėlė paveizėti. Šakalį užsidėgė ir į primenę išėjo.

— Jezau!... — balso jam pritruko ir persizegnojo.

Bagdionienė stovėjo priemenioje, tokia pat balta, baisi... Žiurėjo į ją, iki ji ant galo ne atsiliepė. Ne Bagdionienė tai buvo, tik jos duktė, Roželė.

— Roželė!... — už rankas ją paėmė ir vidų išitraukė. Tiesiog prie senutės priėjusi, kelius jai apkabino.

— Dovanok man! dovanok! — verkti pradėjo. Senutė ją priglaudė.

— Nepykau, tik rupinausi.

— Neatstumk manęs! neturiu kur dingti... Tarnavau — gaspadorius numanė... išginė... miške ponas Dievas davė — gaikščiodama rėkė.

— Užteks duonos ir tau ir vaikui — tarė senelė. — Kur turi?...

— Triškinose palikau pas Veroniką, žadėjo priveizėti, kol ne pareisiu.

Naktis jau buvo, senelė užmigo. Roželė pas pečių sėdėjo, o Liudvikas į ją tėmyjosi. Ne tokia skaisti ji buvo, kaip pirmiau, dabar liesa buvo ir išblyškusi. Gailestis suspaudė vaikino širdį.

— Varguolėle, kaip tu save nužudei!

Ji nieko nesakė. Jis arčiau prisitraukė.

— Nė gero žodžio man.... nieko, mano Roželė? dėlko teip....

— Ne tau aš.... aš nuo viso svieto atskirta.

— Tik ne nuo manęs!

— Dievas atleidžia, o žmogus negali.

— Tu mano ant amžių!

Ji vėl pradėjo verkti. Liudvikas prisitartinio, kieta savo ranka jai ašaras nubraukė ir pirmą kartą prispaudė prie krutinės.

— Dievo akise tu mano, širdele, ir kudiķi, nieko nekaltą, už savo priimsiu, tik neverkk! niekuomet negirdėsi nuo manęs žodžio pikto, tavo praeitį kaip į vandenį...

Pradedant švisti, Roželė išėjo. Ėjo į Triškius pas Veroniką.

— Tegul bus pagarbintas...

— Ant amžių amžinuju. Oi oi oi, nemiega per visą naktį — pradėjo Veronika — vargas su tokiu vaiku. Nė ką duoti: duonos šmotelių sukramčiau, padariau žinduką, o dabar nebima nė to.

Roželė priėjo prie lovos. Menkas gelsvas kunas vaiko išrodė dar gelsvesnis dienos laike. Jau nė neišverkė, tik cypė išsižiojęs.

— Peno nori mažiulėlis — tarė Veronika.

— Ką-gi dabar duosi? — Roželiai ašaros rietėjo per veidą. — Eisiu.

— Palukėk, — tarė Veronika — arielkos duokime truputį, tai užmigs.

Ištraukusi, butelį, sumaišė su vandeniu truputį arielkos ir, skarulėlį pamirkydama, vaikui kišo. Vaikas virpėdamas žindo. Po valandos pradėjo merktis, jau ne cypė, užmigo, nejuto bado. Roželė atsidusėjo, veizėdama į vaiką, ir pati verkti pradėjo.

Po valandėlės, skrepetą paėmusi, išbėgo. Bėgo tiesiog vieškeliu, paskui pasisuko artimesniu keliu ant dvaro per laukus. Į priemenę įėjo, „tegul bus pagarbintas“ ištarė, bet niekas jai neatsakė. Toje valandoje išėjo iš pakajaus iširėdžiusi merga,ėjo kraipydamasi, nė pati nežinojo, kaip eiti gražiau. Pamatė Roželę ir užklusė:

— O ko čia?

— Ar yra ponaitis?

— Yra, bet neturi laiko, kavą geria.

— Ir aš neturiu!

Roželė duris atidarė ir, įėjusi į vidų, atsistojo.

Ponaitis sėdėjo už stalo, apkrautas visokiais pyragais ir kavą gerė.

— Kas tu? ko nori? — nepažino jos, tik vaipydamasis žiūrėjo.

— Kas tu?

— Bagdoniūtė Rožė.

Jis susiraukė, kažį-ką atminęs, bet nenusiminė.

— Ponaiti, atėjau prašyti... duok duonos savo vaikui! badu miršta... duok...

— Nepažįstu tavęs! Kas man rupi? nereikėjo susilaukti, jei neturi kuo auginti. Ar aš kaltas? — juoktis pradėjo.

Rožė verkdamą šauke:

— Susimylėk!

— Ar aš visiems mergų vaikams duoną duosiu? ana ve! mat ko užsigeidžia.

— Susimylėk ant savo vaiko! kad matytum, kaip sunku badu mirti...

Dabar ponia nuo kedės pašoko ir prie Roželės pripuolė.

— Tu paleistuve! tu! kaip tu tokią negarbę ant mano vaiko išdrįsai mesti? tu! — rėkė paraudonavusi ir ranką pakėlė, norėdama užgauti Roželę, bet ponaitis motiną sulaukė.

— Tavo rankelės, motinėle, gaila į tokią bjaurybę sutepti!

Pirštinę apsimovė ir, už peties paėmęs Roželę išstumė. Dar pro duris pravertas žiūrėjo šypsodamasis. Paskui tarė:

— Ar atmeni, kokią dainą nibrė dainavo? reikėjo įsidėti:

Oi, panele, oi jaunoji, jug turėjai valią.

Kam trotyjai vainikėlį per savo svavalią? Duris uždaužė, o Roželė liko beverkianti. Valandą stovėjo, nežinodama, kur dingti, paskui išėjo tiesiog ant miestelio. Pas Veroniką nuėjo. Vaikas dar miegojo, tik valandomis virpulys kunelį jo kratė. Tur buti ką-nors liudnai tas mažulis sapnavo, nės cypė, lyg rėkti norėdamas, ir sunkiai du savo. Roželės, žiurinėčios į tą vaiką, akys buvo pilnos ašarų.

Misliis kažį-kokia jai atėjo:

— O ką kitą darysi? — pasakė pati sau. Temo ir lijo.

— Nieko nepatiksiu, — mislyjo Roželė. — Veronika pas kaimynus išėjo, niekas nematys....

Apsisiantė, vaiką ant rankų paėmė ir išėjo. Ėjo vieškėliu, paskui pasuko ant maluno.

— Vanduo didelis toje vietoje.... neilgai kentės...

Priėjo prie vandens; įsiubavo vaiką vieną kartą, antrą — rodėsi jai, kad kas už rankų laiko... Su trečiu kartu maži aštrus nageliai įsikibo į jos ranką. Visa sudrebėjo: atsiliopė motinos širdis, pagailo, bet jau negalėjo suturėti.

Vanduo pukštelėjo... ir vėl nieko negirdėti, tik vėjas lazdas lanksto ir ties malunu vanduo užia. Stovėjo... Klausė vandens šnabž-

dėjimo. Tas vanduo teip maloniai jai kalbėjo, o ji klausė: „Eik šian, aš tave prigladiusiu, aš tavo širdies gėlą nustabdysiu ant amžių... Mano vilnyse užmirši apie svieta, apie sopulius, apie vargus, busi liusa, turėk tik drąsą, smertis viena...“

— Dušią ir teip pražudžiau. Kiek laiko jau nė išpažinties neatlieku, nė brostųvų ne nešioju. Užmiršau Dievą ir Jis mane apleido...

Užsimerkė, rankoms galvą apkabino ir virto į vandenį. Rodėsi jai, kad šimtai velnių juoktis pradėjo.

Toje valandoje stiprios rankos ją sugriebė ir išgirdo balsą:

— Nuo žmonių išbegai, o nuo Dievo ne! išdykauti mokate, o kad vaiką auginti, tai ne! gėda, žinai... Grieikas neplaktas nebus, aš to nepaleisiau!

Pažino balsą seno Jurgio žvejo.

Už kelių dienų varė Roželę desėtninkai geležiniuose pančiuose į Papilę į kalėjimą. Bjaurus buvo kelias, šlapias, iki kelių reikėjo bristi. Vedė ją artymesniu taku pro dvaro sodną. Priešais pamatė kažį-ką atvažiuojant. Roželė tuoju pažino kas ir atsistojo ant kelio. Ir anas važiuojantis pažino ją, pro šalį pralėkti norėjo, bet Roželė geležiniais suskambino; arkliai pasibaidė ir ant vietos sustojo.

— Teip, baugu, kad kas ant tako atsistoja? Aš žinau! ir man baugu buvo, kaip mane lazdynuose užpuolei. Tau rupėjo, kad dar aš užsilikau kaime nekalta!

Stačiai į akis jam žiūrėjo. Jis dabar akis nuleido.

— Negana, kad suėdei mane, dar savo vaikui pasigailėjai duonos! Atmink, nekaltas kraujas šaukiasi... Atmink! sunku yra badu mirti! tu nepatyręs to, tu turtuose paskendęs. Kad Dievas tau tokią smertį paskirtų, kokią tu savo vaikui sutaisei! Kaip gerai: tamsta liuosas, tamsta nieku nekaltas, tik aš... Teip, aš paleistuvė, aš šiokia, aš tokia. Poniškas vaikas badu mirė, aš pasigailėjau... ir nuvažiavo po vandeniu žuvelėms penui. Rasi kokia žuvelė neturėjo kuo savo vaiką maitinti... Teip kalta viena... mano vienos tas vaikas buvo!... — verkti pradėjo. — Norėtumi važiuoti? paspėsi, ne ką dirbai, kaime nibrės nėra šiandien. Paziūrėk į mano parėdus! — rankas gelžiniuose iškėlė. — Kaip gerai, kad tamsta nieko blogo nepadarei, nės tavo baltos rankos, papratusios auksinius žiedus nešioti, nepakeltų tokių. Na, tau šalta, važiuok; dar slogą igausi! ką darysi! ir man ne šilta. Eikim!

Ir vėl suskambėjo geležiniai. Ji ėjo pirma, paskui desėtninkai. Dabar taku pasuko į pa-miškį, pro Bagdono triobą, paskui per šilą, ant galo pro Balandį.

Ant skiedryno Liudvikas virbus kapojo. Pamatęs einančius, — akims savo netikėjo, nės dar nieko nežinojo. Šuo Balandžio sulojo. Senelė pro duris pažiūrėjo, galvą išklūsusi.

— Roželė! mano Roželė! Susimylėkit, nors ant valandėlės į vidų įeikit apsišildyti, jūg jį visa dreba . . .

Desėtninkai apisižvalge, bijodami, kad neapskustų kas. . . Suėjo. Roželę išvedė senelė į šoninę.

— Rožele mano! kam tu taip padarei, kam tu savę suėdei? Mes bevaikiai tave pamylėjom, visą mislį turėjom . . . Vakar štai jam — tęsė rodydama įeinantį Liudviką — mano senis sako: imk Roželę ir gyvenkite čionai. Mudu numiršiva ir jums viskas liks . . . daugiau giminių neturime.

Senė verkti pradėjo; Roželė jai kelius apkabinusi verkė teip-gi. Desėtninkas Ruzgis atsiliepe: — Na, gana, reik eiti!

— Tetute, — nedrąsiai tarė Liudvikas — leisk, aš juos nuvešiu.

— Gerai sakai, vaikeli. Pasikinkyk tuojau. Savo drabužiais ją pervilko, kiek galėjo per geležinius pančius,

— Valgyk truputį, varguolėle.

— Negaliu, širdis nepriima.

— Kentėk, kaip galint, vaikeli. Sunkų vargą sau suteikė — tarė senelė, į priemenę išėjo ir kažiką į ryšlį rišo. Įėjo Liudvikas.

— Pasikinkiau, kur tetutė?

— Išėjo kažikur.

— Kantriai kentėk, Rožele — tarė, arčiau prie jos priėjęs — ir Dievas atleis. Kentėk! Šventieji ne tiek kentėjo ir dangų užpelnė.

— Ne man tai; jau mane biesai apstojo, nė poterių ne kalbu, nė brostvių ne nešioju . . .

— Ar ir dabar neturi?

— Ne.

Jis savo nukabino, pabučiavo ir jai uždėjo.

— Tėgul Dievas tave sergsti!

Roželė verke. Liudvikas, priėjęs, apkabino ją:

— Neverkk, širdėle! Duos Dievas, perkentėjusi pareisi . . . aš nuo savo žodžių nebėgu: paimsiu tave. Tik kalėjime niekų neklausyk, rasi ilgai reikės buti . . . melskis, gailėkis . . .

— Na, važiuokim, jau vakaras! — atsiliepė Ruzgis.

— Eikim, — pasakė Liudvikas ir verkti pradėjo. Įėjo senelė. Roželė jai kojas apkabino, senelė kryžių ant jos galvos padėjo.

Daug laiko praėjo, ir daug kas persimainė. — Iki sudo Roželė gavo penkis mėnesius kalėjime buti. Šiauliuose po sudo dar metus. Kartais varė arestantus ulyčių šluoti. Tuomet ne vienas, praeidamas, keletą kapeikų metė savo nelaimingam artymui, bet daugėjo pro šalį ir nė pavežėti į anuos nepavežėjo.

Kaitra buvo didi. Roželė su kitais ulyčią pas cerkvę šlavė. Ulyčioje pamatė einant ponus. Turtingi buvo, nės puikiai apsidarę abudu ir linksmi. Pro šalį buvo bepraėina, kaip Roželė galvą pakėlė. Akys pono ir jos ant valandos susitiko. Jis sudrebėjo ir atbūlas atsitraukti norėjo. Ponia, kur su juo ėjo, paklausė:

— Kas tau?

— Negaliu į vargą toki žiūrėti.

— Gerą širdį turi — pasakė ponia ir prasijuokė.

— Duok jai ką nors.

Jis drebančioms rankomis išėmė porą sidabrinių rublių ir, nežiūrėdamas, Roželei duoti norėjo.

— Nereikia man. Jeigu turi, užpirkk mišias už savo vaiko dušią!

— Nepriėmė? — paklausė ponia — ką sakė? . . .

Paleido Roželę. Sugrižo į savo kraštą, bet tokia buvo persimainiusi, kad niekas jos nepažino. Į miestelį įėjo. Subatos vakaras buvo ir bažnyčios varpai gaudė.

— Rasi kas pažįstamas mirė — pamislyjo ir prie varpininkės priėjo.

— Pasakyk, žmonele kas mirė?

— Senis Balandis. Amžiną atilsį dovanok jam Viešpatie: geras žmogus buvo. Dabar gyvenime paliko savo gentį Liudviką Šiauliuką, geras valkinas. . . O štai ir jis.

Roželė prie varpnyčios prisitraukė, idant Liudvikas jos nepažintų. Jis pro šalį nuėjo. Ant rytojaus nieko dar bažnyčioje nebuvo, tik viena menkai apsidengusi moteriškė meldėsi pas altorių. Rožančių giedojo pažįstamas ir tiek numylėtas balsas. Pavargusi negalėjo jau melstis, tik klupojo, į kertele įlundusi.

Jau po visam buvo, o kaip visuomet per atlaidus, teip ir šiandien kryžių dalino. Roželė drauge su kitais atsiklaupė. Kaži-kas ją už rankos nutvėrė. Pažiūrėjo — Liudvikas greta klupojo. Nuraudonavo, sulyg žemės pasilenkė.

— Pas Florijono kryžiu lauk manęs . . . Ateinančioje nedėlioje išgirdo svietas užsakus Liudviko ir Roželės. Kas apsakys, kiek kalbų buvo. Nė vienas ir į akis Liudvikui sakė: „ar-gi jau tiek beįšmanai paleistuvę iš kalėjimo paimti“. Mergos pirštais jį rodė, kitos į akis tyčiojosi. Liudvikas visiems sakė:

— Tur buti man gera, kad aš imu.

— Nė kitas su ja gyvęs, kas kam rupi.

Keletas metų praėjo. Svietas daug užmiršo. Juodu gyveno laimingu gyvenimą vargdienių. Svietas užmiršo, o Roželės širdis ar užmiršo? . . .

Kas atsitiko su Bagdonu? Žinomas jo galas: vieną šaltą žiemos naktį girtą užpuolė jį pusnis ir sušalo.

G a l a s.

Kaip užlaikyti vaikų sveikatą?

Jeigu mes koki nors darbą užmanome padirbti, visuomet apsvarstome, kaip, koku būdu dirbsime, ir kuo svarbesnis ir sunkesnis darbas, tuo labiau užsimisliojame, tuo geriau apsvarstome vertę visų įrankių, kuriuos mums prišeis vartoti, apsvarstome visas kliūtis, kurias galėsime sutikti ir tik tuomet įmames už darbo, kada matome, juog darbas mums pavyks.

Tiktai apie vieną darbą mes dažnu-dažniausiai nė kiek neapsistojame, nors tas darbas už visus sunkesnis ir už visus svarbesnis. Tas darbas yra vaikų auginimas.

Čia ketinu tuotarpu trumpai parodyti svarbiausias mūsų tėvų klaidas, kurios gali turėti labai nemalonus pasekmes. Visupirmu pakalbėsime apie vaikų vystimą. Paklojusi kokius 5 ar daugiau vystiklų motina paguldo ant jų savo vaiką, standžiai susupa jais visą vaiką, tiktai galvutę tepalikdama ore ir dar kietai apvinioja su juosta, kad vystiklai neušmuktų. Šiteip su vystytą vaiką lengviau ant rankų paimti, geriau nešioti, nės neteip labai reikia daboti, kad nepažeisti jo silpnų sąnarių. Ir paguldžius kur nereikia prižiūrėti, kad neišvirstų iš lopšelio, nės vaikas negali nė vieno sąnario pakrutinti. Vienu žodžiu — suvystytą vaiką motinai ar auklei lengviau prižiūrėti, negu palaidą. Vienok mes ne privalome klausiti motinos ar auklės, kaip joms paraukia butų, bet paties vaiko, kas jam geriau ir sveikiau. Kadangi to amžiaus vaikas dar negali pasiskusti, mes turime pasiklausti, ką rodo datirimas ir ką sako mokslas.

Paimkime sveiką suaugusį žmogų, su vystykime jį teip, kaip vystome vaikus ir pagulkime. Nors jis butų ir labai kantrus, ilgai neišturėtų, geriau jam butų sunkiausi darbą dirbti, nėg šiteip gulėti. Tą patį jaučia ir vaikas ir dar daug smagiau negu suaugęs, tik nelaimė, kad negali pasakyti. Tiktai kada jau perilgai jo nepaleidžia, pradeda verkti: nors ašaromis išreiškia savo jausmą. Bet prisižiūrėkime jam, kada jį išvystyti: koks jis linksmas, kaip jis tamposi, spardosi, rankomis švaito. Ir kaip sunku jį paskui vėl suvystyti, kaip jis nesiduoda, stengiasi ištraukti iš po juostos rankas ir kojas; iš šalies žiūrėdams žmogus gali pamislyti, kad motina netur širdies, šiteip *kankindama* savo vaiką. Jeigu suaugęs žmogus nerimsta negalėdams pasikrutinti, tai dar sunkiaus išbuti mažam vaikui su suvystytomis rankomis ir kojomis. Suaugęs žmogus gali kiek išbuti ant vietos nesikrutindams, vaikas-gi nuolat kruta, nuolat juoda; jeigu vaikas romus, nelinksmas, — žinok kad nesveikas. Mes-gi tokį vaiką kiekiausiai surisame ir laikome jį teip valandų valandas. Kas iš to išeina? —

vaikas negali teip augti, kaip nevystomas augtų. Sąnariškai jo ilgai negali sustiprėti, nės jie nuolat surišti. Juog kiekvienas žino, kad sąnariai prasto žmogaus, darbininko tvirtėsi negu to, kurs sunkių darbų nedirba. Tas pat ir su vaikais: kaip gali tvirtėti vaiko sąnariai, kada mes neleidžiame jiems nė kokio krutėjimo?

Toliaus — vystomi vaikai nuolat pilvu serga, kartais ir gana sunkiai apserga; datirta, kad tai dažnai nuo vystimo paeina.

Kita motina pasakys, kad vaikas rankas beblaškydams gali sužeisti savo akis. Tokia baimė nė ant ko neparemta; nevystomas vaikas geriau suvaldo savo rankas, nės jos nuo nuolatiaus kilnojimo greičiaus gali sustvirtėti ir jis nėkuomet neblaškys jų teip, kaip vystomas, kada jį paleidžia. — Vėl kita motina pasakys, kad vaiko nesuvystito negalima bus nešioti. Tai-gi ir yra, kad vaiko nereikia ant rankų nešioti nė supiti. Dėl jo sveikiausiai ir geriausiai yra laikyti paguldytą: tegul jis savo lovutėje kruta, tegul jis tenai vartos. Tiktai prisėjęs parnešti jį iš vienos vietos į kitą reikia paimti ant rankų; reikalo-gi nėsant užvis geriausiai neimti jo iš lovutės. Tuojaus paaiškisiu, kodėl: Mat nešiodami labai ir labai lengviai galime sužeisti vaiko sąnarius: galime ar nugarą perlaužti, ar kuprą iškreipti, ar kojas išsukti, kaip kartais ir atsitinka. Toliau — nešiodami mes kietai prigludžiame vaiką prie savęs; mūsų kunas sušildo priglauštąjį vaiko šoną ir erzina jį; į tą vietą subėga daugiaus kraujo iš kitų kūno dalių; kraujas nebevienodai plaudžia visas kūno dalis iš ko gali paeiti yvairios ligos. Daugiausiai pas mus nešioja vaikus jiems susirgus; jeigu sveiką vaiką negerai nešioti, tai kur kas blogiau nesveiką. Vaiką pripratusi prie nešiojimo sunku atpratinti ką nors nuo pypkos; kaip pypkius prijunkęs, kad dumai jo gormuri erzintų, negali mesti pypkos, teip-gi ir nešiojamas vaikas, pripratęs, kad mūsų kūno šiluma jo šoną erzintų, tol verks, kol nepaims kas jo ant rankų. Todėl geriausia nuo pat pirmų dienų vaiką laikyti paguldžius.

Dar keletą žodžių apie lopšį. Jeigu vaikas ar suserga ar dėl kitos kokios priežasties pradeda verkti, motina supa jį ant rankų, arba paguldžiusi lopšyn liuliuoja, kol vaikas nenuvilsta ir neužmiega. Kodėl vaikas nutila? — ar motina supdama ir liuliudama prašalina tą priežastį, dėl kurios vaikas verkė? — Ne, neprašalino, bet tankiausiai ir nepasirupina tos priežasties datirti. Tai kodėl-gi vaikas nutilo ir ramiai užmigo? Kad geriau galėtume tą dalyką suprasti, padarykime štai ką: pas mus per velykas pusbernai ir piemenys pasitaiso supuokles. Užlipkime ant tų supuoklių ir mes ir supkimes tiek pat ilgai, kiek supame savo verkentį vaiką lopšyje. Ir tvirtam žmogui, ir

tam apsisuks galva, paliks visi sėnariai silpni, kaip po kokio sunkaus darbo; pradės ji kaip ir sėnaudulis imti. Jeigu ir suaugusiam žmogui supimas apsuka galvą, tai dar kur-kas lengviau mažam vaikeliui, kurio smagenys dar nesuaugusios, prie visoko jautresnės.

Kiekvienas pripažįs, kad gerti arielką pakol nepavirsi už stalo, dideliai nesveika. Teip-pat nesveika sūpti vaiką, pakol jis užmigs. Kaip arielka apisuka žmogui galvą, sumažina smagenų jautrumą, teip juog žmogus už stalo ir užmiega.*) Jeigu užmigdimas žmogaus su arielka nesveikas, tai teip-pat nesveikas yra užmigdimas vaiko supimu. Kaip to žmogaus, kurs tankiai pasigeria, susimažina ir protas ir išmintis, teip-pat supdami vaiką mes sumažiname jo protą ir išmintį, arba teisingiaus — neduodame protui lavintis ir augti, kaip kad augtų, jeigu mes vaiko nesuptume. — Kaip žmogus kartas nuo karto vis labiau ir labiau prijunksta prie arielkos, pripranta kas arielka jam galvą apsuktų, teip-pat ir vaikas pripranta, kad jam galvą supimu apsuktų; todėl jeigu kartą mes jį besupdami užmigdėme, kitą kartą jis nepasuptas nebeužmigs, ir tol verks, kol noras jo nebus išpildytas.

Tai-gi matome, juog supimo pasekmės vaikui tokios-pat, kaip arielkos pasekmės užaugusiam. Todėl kam rupi, kad vaikai jo turėtų gerą protą ir išmintį, tegul neguldo jų lopšyn, arba teip pritaisto lopšį, kad jis nesisuptų.

Pabaigoje šešto ar pradžioje septinto mėnesio pradeda vaikams dantys dygti. Kuomet užsitraukia ir lig aštunto ar devinto mėnesio; tuomet motina pradeda rūpintis — kas bus, kad vaikui dantys nedygsta. Kaimynka pataria jai patrinti dantų smagenėlius kokiomis šaknimis ar kitu koku kietu daiktu. Motina iš nesupratimo ir paklauso kaimynkos: net iki kraują trina smagenėles. Gerų pasekmių šitoku būdu nėkuomet negausime, bet tankiausiai labai negeistas pasėkmes yvairias burnos ir abelnai galvos ligas. Todėl trinti smagenėles arba duoti vaikui kietus daiktus smagenėlėmis krimsti nėkuomet nereikia. Jeigu dantys ilgai užsitraukia, tai tiktai nurodo, juog vaikas silpnas, auga prastose sąlygose: ar maistas prastas, ar oras negeras, ar nešvariai užlaikomas, arba šėip jau apylinkės neatsakančios. Pagerinkime tas apylinkes — ir danteliai greičiaus išdygs.

Dantys dygdami turi prakirsti smagenėles; tai atlieka jie neiškarto, bet labai pamažu, labai nuosekliai. nuolat spausdami iš apačios smagenėlių kraštą. Toks spaudimas nuolat erzina smagenėles. Vaikui tas katilijimas labai

nesikenčiai todėl jis viską, ką tik gali nutverti, kiša burnon: titilą, purvus, šiukšlas ir tt. Jeigu nieko negali nutverti, tai įkišęs burnon pirštą čiulpia. Tokiame laike vaiką labai reikia daboti, nės jis nurijęs ar kokių šiukšlių, ar ko, gali kartais sunkiai apsirgti ant galo ir numirti. Teip-gi nereikia duoti pirštą čiulpti. Teko man matyti vieną vaiką, kurs beveik metus nuolat nykštėlį čiulpdavo. Galas piršto buvo laibutis, minkštas; uodelė visiškai plonutė, ruskėlėta; vietoje nago — truputį storesnė uodelė. Tėvai supratę, kad tai gali išeiti prastai, pradėjo ginti nuo čiulpimo: apirišė pirštą skepetėlėmis — vaikas ir atrato.

Dantų dygimą negalima pavadinti liga, nės sveiki vaikai nedaug jį tejaučia. Bet dažnai dantims dygstant vaiką apninka kitos ligos, kurias pas mus paprastai nuo dantų išveda ir sako: dantys išdygs — vaikas ir pagis. Bet dažnai neteip atsitinka: dantys išdygsta, vaikas-gi vis eina silpnyn, blogyn ir labai dažnai numiršta; et, sako, sunkus danteliai buvo. Bet tai neteisybė, vaikas nuo dantelių nemiršta, bet tiktai nuo kitos kokios ligos, kuri netyčia vaiką užpuolė dantims dygstant. Todėl matydami, kad vaikas dantims dygstant apserga, nelaukime, kol liga vaiką užmuš, bet skubinkimes pas daktarą.

Pabaigoje pirmų ir pradžioje antrų metų vaikas pradeda čiaužinėti, paskui-gi po truputį ir vaikščioti. Kodėl jis angščiau negalėjo? — Todėl, kad kaulėliai jo buvo dar teip silpni, kad negalėjo užtūrėti jo kuno svarumo. Kaulėliams augant, vaikas pradeda pasėdėti, pačiaužti, pastovėti, įsitverdamas paeiti ir visai liuosai vaikščioti. Motina, norėdama, kad vaikas greičiaus išmuktų vaikščioti, stato jį į tam tyčia padirbtas kreselas, kuriuose tegali tiktai stovėti. Šitoks pasielgimas labai peiktinas; jis daug blogo gali padaryti. Juog motina nesiklausia vaiko, ar jo kaulėliai jau ant tiek sustiprėjo, kad vaikas galėtų ilgesnį laiką pastovėti ir kojėlėmis minti ant vietos. Jeigu kaulėliai dar persilpni, tai toks pasielgimas teip nuvargina vaiką, juog jis negreita teatsigaus ir augimas bei sutvirtėjimas jo gerai užsitrauks. Geriausiai duokime vaikui pilną laisvę. Jis matydams kitus vaikščiojant pats pasistengs paeiti ir kaip tiktai jo kaulai galės jį užtūrėti, jis pats pradės vaikščioti.

Jeigu vaikas kiek prasikalto, motina dažniausiai nesiklausia, ar tai tyčioms, ar netyčioms atsitiko, bet pirmame rustume griebia rykštę pabausti vaiką, kurs dažnai ir nežino, už ką jį lupa, nesupranta, kuo jo pasielgimas toks blogas, kad rykštę užsiplėnė. Motina-gi ir nesirupina vaikui išaiškinti, mislyja, kad rykštė vaikui proto iduos. Bet ne, rykštė netik nepriduoda proto, bet dar sumažina tą patį, koki

*) Teip-pat ir supimas apsuka vaiko galvą, sumažina jo smagenų jautrumą ir jis užmiega.

vaikas turėjo, jau nekalbant apie ligas, kurios paeina nuo sueržinimo kraujo tokioje vietoje, kaip subinė, kur šalymais tokios svarbios kuno dalys. Juog ne vienas pripažis, kad tie vaikai, kurie tankiausiai gauna rykštę, už vis labiau pasileidę. Mes tuomet nuverčiame kaltę ant Dievo, buk Dievas mums tokius blogus vaikus davęs. O čia musų pačių kaltė. Pačioje pradžioje mes vaikui neaiškinome, kas bloga, o kas gera, bet už kiekvieną niekniekį ar barame ar be malonės mušame. Vaikas mislyjo, kad tik tas bloga, už ką jis vakar lupti gavo ir daro kitą ką, o čia jį už tai vėl lupa. Tai tur but ir bloga; jis daro trečią ką — ir vėl gauna lupti. O kuo jo pasielgimai blogi, jam nieks neišaiškina, tik liepia to nebedaryti. Tenai kitur jis matė, kad kitas vaikas už tą patį pasielgimą nėkoks bausmės negavo. Dabar vaikui protas visiškai susimaišė; jis nebežino, ar tas pasielgimas blogas, ar geras. Ant galo matydams, kad jį beveik už kiekvieną pasielgimą ar tai lupa, ar nuolat bjauroja, ima tyčia, ant keršto blogai daryti — tuomet jau nėkoksio rykštės nebeperodis jam gero kelio, bet tiktai malonus žodis mylinčios žmogystės. Tiktai gražiai, meiliai su juom apseidami, kiekvieną žingsnį jo išaiškindami ir nerusčiai, bet geruoju, išlengvo paaiškindami jo blogus darbus mes padarysime iš jo gerą vaiką ir išmintingą žmogų. Gaila, kad teip mažai teatsiranda tokių tėvų, kurie vaikams žodžiais jų pasielgimus aiškina, o ne rykšte; teisybė, lengviau paimti vaiką ir prilupti, negu apsaityti, kodėl jo pasielgimas negeras, kuo jis blogas; jau ir be rykščių mes dažnai darome teip, kaip patiems geriau, o ne vaikams. Atsiranda dagi iš teip vadinamų mokintų, kurie laiko rykštę už geriausį mokintoją ir pataria žmonėms kuone tankiausiai ją vartoti. Aš-gi patarčiau tokį mokintoją patį gerai išlupti, kad kitą kartą apmislytų, ką jis žmones mokina.

Nuolat gali matyti, kaip nuo vaikų reikalauja to, kas jiems persunku, nės nežino, kuo vaiko sudėjimas skyriasi nuo užaugusio. Nors paviršam ketinu tą skirtumą paaiškinti. Kuno sudėjimas vaiko skyriasi nuo užaugusio tuo pat, kuo skyriasi sudėjimas kitų jaunų gyvulių nuo senų, arba suaugusių. Paimkime nors paršą. Papjovę ir mėsą nuo kaulų nuėmę pamatysime, kad kauleliai visi laibučiukai, lygus; nesunku juos parlaužti, nuolat teip kaulų storos kremslės, visai minkštos — dantimis perkandžiamas. Pažiūrėkime dabar i kaulus suaugusios kiaulės. Kaulai stori, nelygus, šiurkštus, neparlaužiami, kremslės terasi tiktai sąnariuose ir tik visai plonutyes. Kur pas paršą buvo keli kauleliai, čia bus vienas tvirtas kaulas, suaugęs iš anų kelių. Dabar klauskime, su kokiais kaulais galima lengviau dirbti? —

Žinoma su tvirtesniaisiais. — Teip-pat ir su žmogumi: vaiko kaulai daug mažesni, lygesni, silpnėsni už suaugusio, daug daugiau kremšlių ir pačių kaulų, kurie vėliau suauga i vieną didesnę, tvirtesnę kaulą. Kaulų augimas pasi- baigia dvidešimt antrais, trečiais lig dvidešimt penktų metų. Mes-gi dažnai užduodame jaunam žmogui su neišaugusiais kaulais daug sunkesni darbą, negu suaugusiam vyrui. — Paimkime kelius pavizdžius:

1. Sėdi mažas vaikas; prieina žalukas vyras ir sako: „tu jaunesnis, vaikeli, pastovėsi; leisk senesniam atsisėsti“. — Kam lengviau stovėti? — Kam ne kam, bet tiktai ne vaikui.

2. Visur pas mus piemenys — vaikai, dažnai dar kokius devintų metų. Tai tikri kankintiniai. Jų vargų nieks nemato, nės jie vargsta toli nuo akių. Ar labai čia kam ir rupi? Kits dar gal pasakys, kad piemens darbas — tai niekai. Tur but tokiam neteko ganyti, nės tuomet kitaip šnekėtų. Ar tai juokai išvaikšioti kas dieną porą mylių po grumtus — pusalkanam; ar vėjas ar kaitra, ar lietus — ar tai kam galvoje?!

Šitokių paveikslėlių iš kasdieninio mūsų gyvenimo galėčiau privesti daugybę, bet gana bus ir šitų, kad suprastume, kaip dažnai ir kaip sunkiai mes nusidedame prieš mažuosius, jaunuosius. —

Jeigu mes nenorime tapti kaltininkais visokių ligų ir nesveikatų savo vaikų, visuomet apsvarstykime kiekvieną darbą, kurį jiems užduodame, ar tiktai jis nebus jų amžiui persunkas. Tiktai tuomet sulauksime iš vaikų sveikų žmonių ir tik tuomet užsipelnysime jų padėkavonę už išmintingą jų auginimą. P. A.

Korespondencijos.

Seinai. Išsiilgus ir doriškai suvarginta Seinų vyskupystė per kelis metus netiklusio valdymo kn. Krajevskio vėl sulaukė tikrą ganytoją ypatoje kn. vysk. Baranausko, kuris pirmąsyk 28 dieną mėn. gruodžio pereitų metų iškilmingai įžengė i Seinų katedrališką bažnyčią, kaipo vyskupas ir valdytojas tos vyskupystės. Tas nusidavimas mums duoda smagią viltį. Tarytum, nuo tokio vyro, kaip kn. vysk. B., galima daug gero tikėtis. O ko ypač reik mums nuo jo liukuriuoti? 1. Ištaisymo visų nuklydimų, išeistų i vyskupystę jo pranokėjų; 2) išblaškymo tamsybės miglų, kurias įvedė netikė kapitulos sąnariai, netekus vyskupo; 3) įvedimo lietuviškos kalbos i seminariją; 4) ir apskritai geros ir naudingos ietekmės ant visų Seinų vyskupystės kunigų ir lietuvių. Tiek gero, pridera mums, lietuviams, nuo jo tikėtis, žinant jo mokslingumą, sveikas pažiuras ir gilų ilgą prityrimą.

Iki šiolei, ypač mirus vyskupui Vierzbowskiui, Seinų vyskupystėje apverktinas buvo lietuvių likimas; neviens kunigas už meilę savo kalbos ir tautystės daug nukentėjo ir iki šiolei da tebekenčia. Tas nuolatinis ir neteisingas lietuviškos tautos slėgimas prasidėjo prie a. a. vyskupo Strašinskio, kuris netiktai pačiuose seminarijos muruose lietuvių neapkentė, bet stengėsi visokiais būdais ir visus lietuvius savo vyskupystėje sulenkinti: i grynai lietuviškas parapijas siuntė kunigus už parapijų administratorius lenkus, nemokančius lietuviškos kalbos; liepė visur lietuviškose bažnyčiose užvesti lenkiškus giedojimus, sakyti lenkiškai pamokslus, vaikus mokinti lenkišką maldą, niekinti, kaip įmanant, lietuvišką kalbą, o girti lenkišką ir tt. Mirus tam vyskupui 1847 metuose diduma lietuviškų parapijų tuojaus atvirto i senovę, o nekurios jųjų, ypač Dzūkijoje, kaip va: Liubava, Alytus, Rumbuoniai, Simnas, Lasdijai, Meteliai, Serijai ir kitos ir iki šiolei veda kovą už savo kalbą su lenkišku gaivalu, išsibrukusiu i jų tarpą. Pratenkiu tuo tarpu kitus Seinų vyskupystės administratorius, — apie visus juos, ištyręs istorikai, pranešiu kitu žygiu. Dabar kalbu apie Seinų dvasiškiją iš vėlesnių gadynių, tai yra esant Seinų vyskupui kn. Vierzbowskiui ir vyskupo vietą užimant kn. Krajevskiui, nės tame ypač laike bunda lietuviška tauta, ir įjiesko savo tiesų; o dėlto mes, lietuviai, nuo tuomet skaudžiai jaučiame visoki skriaudimą. Vyskupas Vierzbovskis, trumpai sakant, kaippo lenkas atgaivinimu lietuviškos tautos nesirupino, bet mes jam galime vienok buti dėkingi nors tiek, kad lietuviškos kylimo teip-gi netrukdė: tiesiog sakant — tautystė jam nerupėjo. Kur kas blogesnė gadynė virto, kada jis paseno ir pradėjo pasiduoti įtekmei kitų kunigų, kurie drauge prie jo buvo ir gyveno, užimdami kokias tai vietas jo konsistorijoje.

Viens tokių, kn. Antanavyčius, per intrigas nusikratė savo lenktininkus, prisiplakė prie vyskupo malonės ir ilgainiu mokėjo vyskupą senelį visai prielankiu sau padaryti, — nės vyskupas ėmė visai menkyn eiti ir kas-kart mažyn išmanyti. Šitam to ir reikėjo: mat, tiktai per tai, pats mažo mokslo budamas — vos-nevos vidutinio gabumo, i kanauninkus įsisuko. O vyskupui numirus, sako, buk tai jis savo intrigą teip užtaisęs, kad administratoriumi vyskupystės liko kits menkos galvos kn. Krajevskis, nors tarp kapitulenos kunigų yra keli augštesnio mokslo, ilgo prityrimo ir gero vardo. Da prieš-pat vyskupo numirimą jis teipos-gi kunigą siauraprotį įsuko ant seminarijos inspektoriaus. Tokiu būdu ir visa valdžia ir klierikų mokykla, seminarija, pateko i rankas kunigų tamsuolių. Jie, suprasdami vienintelį tik siekį prasigyventi, ėmė visus dalykus

saviškai vesti. Padauginimui sau naudos pasirinko geriausias vyskupystėje parapijas, i kurias parvažiuoja tiktai sykį arba du-syk i metus pasiviešėti. Kam ten jiems, Seinuose esant, parapijos reikalingos, jeigu jie tose parapijose nieko neveikia? Teip dalykams stovint, dvasiška valdžia, kurios prysakyje buvo kn. Krajevskis ir kn. Ant., drąsiai žengė savišku keliu pirmyn. Žmonių ir kunigų mokslingesnių nekentė. Kaip šiksnosparniai saulės, teip jie mokslo šviesos saugojosi. Mokslingus kunigus teip persekiojo, juog nekurie iš jų išėjo i kitas vyskupystes, arba žemes, kaip va: kn. Godlewskis, daktaras Švento Rašto, kn. Slivinskas teip-gi daktaras Švento Rašto, kun. Aleksandravyčius magisteris Švento Rašto ir kiti. Nusitvėrę vyskupystėje įnašiausias parapijas, ramiai ir linksmai jie Seinuose gyveno ir davatkas dirbo; belėbaudami su maskoliais kiti ir ciecoriškas malones (orderius) įgijo. Netrukus viskas teip žemai Seinuose nupuolė, juog Seinų dvasiška administracija, ištikro, stojosi landa niekdarių, šaltiniu visokio pikto. Kn. Antanavyčius, patsai neteisingai įsipirkęs i kanauninkus, o dabar budams da prysakyje valdančios „kuopos“ — ėmė beveik atvirai už kyšius ir pinigus pardavinėti bažnytines beneficijas. Maskoliai, pajutę, kad Seinų valdanti „kuopa“ yra lengvai paperkama ir baiminga, įgaivino vyskupystėje teip-gi savo idėją. Vieną maskolkunigį, tai yra kunigą menkos doros, kitų vyskupų paniekintą ir atmetą, įgrudo i Seinų vyskupystę, prisakiusi valdančiai Seinų „kuopai“ duoti jam beneficiją. Tas kunigas pirmiausiai, kiek galėdams skriaudė medegiškai ir doriškai parapiją Lipnikus pas Lomžą, kur buvo maskolių paskirtas už administratorių, o vėliaus jis apsirinko sau parapiją Piantnicą teip-gi Lomžos gubernijoje, kur ir iki šiolei da tebėra. Arba vėl, maskolių vyriausybė prisakė, kad augščiausi manifestai katalikiškose bažnyčiose butų skaitomi rusiškoje kalboje. Tokio vyriausybės neteisingo liepimo nieks iš vyskupų neleido išpildyti savo vyskupystėje, parodydami maskolių vyriausybei, kad vartoti rusišką kalbą katalikiškose bažnyčiose yra popiežiaus uždrausta. Seimų-gi dvasiška valdžia išpildė nuo a iki z nedorą ir tuščią maskolių liepimą, visai nežiurėdama ant to, kad tai nesutinka su Rymo-Katalikiškos Bažnyčios tiesdavystės įstatais. Toki-tai vargai ir nelaimės, jeigu neminėtume net daugelio kitų, slėgė šventą Lietuvą Seinų vyskupystėje iki šiolei. Dabar užtekėjo toje vyskupystėje nauja viltis. Lietuviška Seinų vyskupystė gavo Vyskupą-Ganytoją tikrą lietuvių ir dagi garsų mokslavirį ypatoje Jo Mylistos Kunigo Vyskupo A. Baranauksko. Lietuvių akys su meile ir liukesčiu ant jo atkreiptos, nės visi mes tikimės, kad per jį virs lemtesnė mums gadynė;

kad mes savo bažnyčiose galėsime savo tėvų kalboje melstis ir giedoti, kad, jeigu pateks kas iš mus į seminariją, teip-gi ras savo mylimą kalbą, kad kunigus, neteisiai iki šiolei persekiojamus už meilę savo kalbos ir tautystės, užtars ir sugrąžis jiems liuosybę, duos jiems tinkamas vietas: ir, ant galo, reikia tikėtis, kad ir iš pačių Seinų išblašks tamsybių miglas, prašalis sukybes ir neteisingsus parapijų valdymus. Vilekimės, kad įspis saulėlė ir į musų langelį.

D-ras Geležinis.

15 vasario 1898 m.

Šelminiai, Vilkav. pav. Šelminuos yra geležinių daiktų fabrikas, kuris nepersenei perėjo į rankas dviejų žydų. Žydai norėdami daug pelnyt stengiasi kiek galėdami nusukti darbininkus, versdami juos ilgai dirbt už menką algą. Jie moką mažesnę algą, ne kaip tas fabrikantas, ką valdė fabriką pirma. Tam fabrike yra apie 50 darbininkų.

Ursulė.

Virbalis, Vilkav. pav. Pereita mėn. išvežė iš Virbaliaus į kalėjimą vieną darbininką žydėlį Novomieiskį, pas kurį policija darė kratą ir rado daug priežingų valdžiai raštų, raštų žydiškoje kalboje. Sako, kad tuose raštuose esą aprašyti vargai žydų darbininkų, o ypačiai tu, ką dirba fabrikuose. Suvalkų gubernijoje yra suviršum 700 darbininkų žydų, ką užsiima valymu šerių. Daugiausiai darbininkų-žydų yra Vilkaviškyje apie 300, Naumiestyje apie 200, Vištytyje apie 90, Kalvarijoje apie 60, Virbalyje apie 50, Račkų bažnytkiemyje (už Suvalkų) apie 20. Darbas šerinių darbininkų yra labai sunkus ir nesveikas. Fabrikai angšti, tamsūs, oras tvankus, pilnas dulkių, dirbt reikia stačiam 11 adynų. Kiekvienas darbininkas gauna vidutiniškai 2.80 kop. ant nedėlios. Dėlei menkos algos ir sunkaus darbo tarpe darbininkų niekuomet ne pasiliauja judėjimas. Darbininkai susitarę pameta darbą sėdi namieje, laukdami kolekto fabrikantai ne padidės algos, arba ne sutrumpės dienos darbo. Tokią sutartį darbininkų prieš fabrikantą vadina „streiku“. Valdžia laiko paprastai pusę fabrikantų ir dėlto labai persekioja streikus. Darydami streikus šerių darbininkai privertė fabrikantus sumažinti dienos darba sulyg 11 adynų (pirma 13 ad.) Toks streikus buvo ir Virbalyje. Nors darbininkai laimėjo, bet fabrikantams pasisėkė ištumti į nelaimę Novomieiskį, kurį fabrikantai laikė už didžiausią „buntauninką“ ir dėlto apskundė jį policijai, sakydami, kad jis perlaikąs uždraustus raštas.

Virbalis.

Vilkaviškio pav. Prieš porą mėnesių atkeliavo į Vilkaviškį naujas žemskių viršininkas Michalauckas ir ėmė smarkiai prie visų kabi-

nėtis tai už nešvarumą, tai už kitokias kaltes. Vienam tik Vilkaviškyje sausio mėnesyje buvo paduota į sudą apie 50 protokolų už nešvarumą. Į valsčius jis teip-gi tankiai atsilanko ir teip-gi atranda daug visokių priekabių. Bartininkų vaitas nubaustas 7 rubliais už tai, kad sargą išleido į biurą ir pačią, o prie arestantų ne pastatė kito sargo. Ant valsčiaus sargų valsčiai turi sudėt pinigų po 100—150 rublių. Bartininkų valsčiuje ant sargų paskirta yra 140 rublių. Bet vaitas sargą samdė už 90 rublių ant metų, o kitus 50 pasiliko sau ketindamas reikale pats samdyti sargui vietininką. Bet prizažėjimo ne išpildė ir reikėjo mokėt štriuopą. Kad načelninkas but ne užtikęs gal but nė nereikėjo samdyti, o tuomet būtų buvę geriau ir vaitui ir arestantams. Sako, kad buvęs iš gubernijos prisakymas, kad valsčiai samdytų ne vieną, bet du sargų. Jeigu valsčiai apsimtų mokėt algas dviems sargams, tuomet pasididintų, žinoma, valsčiaus mokesčiai.

— Po įvedimui „monopoliaus“ skaičius nusikaltimų Vilkaviškio apygardoje žymiai susimažino. Ir suduose ir magistrato daug mažiau darbo. Policija nusimimus, nės karčiamose tankiai pasisekdavo „sudyti ir gadyti“ žmones patiems žemskiams ir iš to turėjo žemskiai didelį pelną.

Žuvėdra.

Gudelių parapija, Kalvarijos pav. Mus prabaščius nori įvest naują būdą rinkimo pinigų ant bažnyčios reikalų. Vieną nedėdienį, po kalėdu, sakydamas pamokslą išbarė žmones už jų atšalimą dėl bažnyčios ir ėmė kviest žmones duoti aukas ant to. Pabaigęs pamokslą pats paėmė torielką ir nulipęs nuo sakyklos ėmė vaikščioti po bažnyčią ir rinkti pinigus. Ant ko nueis tie pinigai, nežinia. Gerai but, kad kunigas parinkęs pinigus tuojaus po akių žmonių išrinktųjų paskaitytų ir į knygas įtrauktų, kad but matyt ant ko sunkiai, uždirbtas žmonių skatikas eina. Kitaip, da gal kas paskui tarti, kad kunigas tuos neva ant bažnyčios dedamus pinigus sau į kišenių ant savo reikalu apvertė. Mat su svetimu pinigų ypač šioj gadynėj reik labai atsargiai elgtis.

Lenktis.

Daukšių par. Kalvarijos pav. Mus prabaščius renka pinigus ant vargonų bekalėdamas. Nuo tarnų ima apie 50 kap., o nuo ukininkų ne mažiau, kaip 1 rublį. Kas neduoda pinigų, tam nenori duoti kritele, o kas duoda pinigus, to neklausia nė poterių.

Kiti iš kaimiečių mus parapijos ne mažai pasipiktino iš to. Pinigus tuos kunigas renka be jokios atskaitos. Kad žmonės nepliaukštų ant kunigo nebutų daigtų, buk pinigai šėip ar tep nuėjo, reikalinga visus parapijos turtus pavest priežiurai pačių parapijonių, idant

viskas būtų piningų dalyke aišku, kaip ant delno.

Kranklys.

Seštakavas (Suvalku gub.) Dirbo čionai 1897 m. prie geležinkelio geras burys lietuvių darbininkų iš Šventėno pavieto (Vilniaus gub.) Netyčia pasisuko prie jų vienas lietuviškų knygų nešikas*) su dideliu knygų glėbiu.

Čia tai pasirodė, kaip neišpasakytai yra išalkę tie žmonės lietuviškų knygų: kaip be-matant išsidraskė jie tas knygeles, net susivar-žydami už kitas. Buvo išpirkta tada už 400—500 rublių lietuviškų knygų, ir tai, atsi-minkit, ne vienų maldaknygių, bet ir šep-visokios italpos knygųčių.

Pasak to knygnešio, kad but turėta da kita tiek, tai ir tasias, bet tie darbininkai išpirkė.

Nešimas lietuviškų knygų darosi vis pelnin-gesnis ir pelningesnis. Šiuo laiku laimingai lietuviškas knygas metus panešiojus ir turint išauksto užtektinai pinigų gali pelnyti 1000—2000 rublių. Tai yra labai palinksminantis širdį lietuvių dalykas. Daug yra jau lietuviškų skaitytojų, o kas kart skaičius jų augte auga.

Na, kaip čia gal išnaikint lietuviškas knygas nors ir baisiausi maskolių ar turkų persekio-jimai!

Minia lietuviškų skaitytojų, tai lyg pasakų mus ansai dvingalvis, kuriam vietoj kiekvienos nukirstos galvos devynios naujos išaugdavo. Tegul žandarai ir suima vieną kita, tegul dožimtį nugąsdina, ale kas iš to, kad šimtas į jų vietą stoja.

Maskoliai su savo „grazdanka“ amžinai jau pralošė dalyką Lietuvoj. Da keli musų pasi-stengimai ir lietuvišką spaudą turėsime, arba prisigabėsime tiek užrubežinių lietuviškų knygų, juogei ta spauda nelabai bus ir reikalinga mums.

Bernas.

Naujas Seinų Vyskupas Antanas Bara-nauskas arba Baronas. Gimė Anykščių miestelyje 1835 metuose 17 dieną sausio mė-nesio.

Apie dvidešimtus metus amžiaus savo tar-navo valsčiaus kanceliarijoje Sedoje, Skuode, Telšių paviete. Jau tada žinomas buvo, kaip o eilių rašėjas ir dainius. 1856 metuose Antanas Baranauskas įstojo į Varnių seminariją, iš ten buvo nusiųstas į Peterburgo akademiją, kurią pabaigė 1862 metuose su Magistro S. Teologi-jos laipsniu ir iššventino į kunigus. Po tam per dvejus metus kunigas A. Baranauskas klausė mokslus užrubežyje universitetuose ir augstesnėse mokyklose. Sugrįžęs 1865 m. pasiliko pro-fesorium Peterburgo Akademijoje, bet vyskupas Motiejus Volončiauskas greitai jį parsikvietė į

Kauną, nės po lenkmečiui pritruko jam kunigų, daugybę buvo tada maskoliai ištremę į Siberiją. Kaune A. B. buvo prie katedros kamendorium, o paskui profesorium seminarijos iki 24 d. balandžio 1884 metų, kada tapo iškeltas į pavyksopus.

Da klieriku budamus parašė daugybę dievo-baimingų giesmių, iš kurių pamienėsime „Artojų giesmes“ atspausstas Kantičkose. Kalendoriuje Ivinskio buvo atpaustos kelios jo eilios su pa-rašu „Jurkšas Smalausis“: „Sueiga girtuoklių“, „Sveika Marija, danguj išaugštinta“. Jam pri-guli garsius net toli už rubežių Lietuvos: „Anykščių Šilialis“, ir labai puiki daina „Su-diev Lietuva“ ir da daug kitų.

Iš didesniųjų mokslisų darbų, reikia pami-nėti — „Lietuviškas Kalbamokslis“ da nespau-dintas ir „Pasergėjimai apie lietuvišką kalbą ir žodyną“, kuri darbą spaudina dabar Peter-burgo mokslų Akademija.

Krokavos mokslų akademija atspaudino ke-turius matematiškus veikalus jo, nesenei pats savo kaštu išleido lenkiškai parašytą knygutę vardu: „O progresy transeendentalnej oraz o skali i silach umystu ludzkiego.“

27/15 gruzdžio mėnesio 1897 metų Vyskupas Antanas Baranauskas iškilingai ižengė į Seinų Katedrą ir užėmė savo Vyskupišką Sostą.

O 21/9 d. lapkričio A. B. buvo prisiekęs ant paklusnumo ir ištikimystės popiežiui ir ciecoriui. Čionai jisai neitiko maskoliams: jie norėjo, kad vyskupas Baranauskas prisiektu pirma ciecoriui, o paskui popiežiui, bet A. B. pareikalavo pirma prisiegos popiežiui prieš altorių, o ciecoriui prisiektė paskui prie stalelio. Maskoliai už tai dideliai supyko ant vyskupo Baranausko, nės kiti nauji vyskupai prisiektė pagal maskolių norą-pirma ciecoriui, o paskui popiežiui. (Pagal T. Sargą, 1/98).

Šiauliai. Miestas mus auga, statos kas karts daugiau ir daugiau pabriku. Maskoliai veisias čionai, kaip grybai po lietui, ir visai p griebiasi versti mus į maskolius.

Bizunu iškvepti maskolystę per gimnazijos mokintinių pasipriešinimą nesiseka. Apie tai buvo jau aprašytas dabar pridesiu tik tai kas da nepranešta.

Užgautiems ir pažemintiems maskoliams reikėjo dabar išsiteisinti akyse visuomenės. Mokintojas gimnazijos Špokauskis surado kata-liką, advokatą Gricevičių, kuris užstojo tų maskolių darbų maskoliškuose laikraščiuose; tokiu budu maskoliai pasijuto išteisinti bent šiek-tiek visuomenės akyse.

Kunigą Remeiką išguję į Krėtingą. Mat tasai kunigas nuėjęs į žemesnęją mokyklą liepė pakabinti tenai katalikišką abrožą, bet mokintojas prišinosi tam. Iš to kilo terpu

*) Dagį, bene žydėlis.

Atmenu, nesenei susirgo vieno tėvo sunus vienturtis nueina pats tėvas be lygonio pas tokią gydytoją vaistą, ši duoda jam, bet neina ant gero, matydamas, kad liga suspaudž labiau, skubinas pas tikrąjį, ir tas dab turėjo kebelio, kol pagydė nuo dipterito vaiką.

Nežinau kodėl, bet vengrų-gydytojų senai nebemačiau, matyt žmonės perstojo jiems tikėti, o tie omėopatai, juog tie patys vengrai. Teip-pat tamsus ir apgavykai.

Muzikėlis.

Šiauliai. Žmonės pas mus pradeda užsiimti amatais. Jau siurėjai drabužių po sodžius vis lietuviai, žydas jau nebepasirodys; kiti pradeda užsiimti prėkiavimu, daugiausiai laiko mažą krautuvę su visokiais paprastais smulkiais daiktais: taboką, briežiukais žvakėmis; jiems visiems rankojasi, už tatai skaitlius tokių krautuvinių didinas kas metą, o žydų — nyksta.

Iki šiol nebuvo da survėjų moteriškių, bet dabar nesenei subruzd mokinties sodžiaus mergaitės.

Nėra da pas mus savųjų kurpių (batsiuvių), vis žydai.

Pradėjęs kalbėti apie amatus baigsiu ant bažnyčios. Atmainų jokių nėra, kaip rašiau pirmiau (Ukininkas 1897 m. N. 1), teip ir tebėra, tik dabar naują daiktą įvedė užvažiuavęs iš Kuršėnų ant Nekalto prasidėjimo į Šiaulius išgirdam per sumą nė tai bliaunant, nė tai giedant. Užklausa ubagų pasakė man, kad tai gieda. Klausaus, klausaus, ant galo parprantu, juog gieda lenkiskai; pernai ar užpernai, atmenu, giedodavo lietuviškai.

Žmogus.

Rozalinas (Panevėžio apskrėčio), garsus yra savo pužynu, kur vasarą suvažiuoja daug ligonių tyru oru pasigydyti.

Už mus lietuviškus pinigų pastatytas lazarietas Rozaline, žinoma, dėl aplinkinių gyventojų katalikų. O ar žinot, kad tuos katalikams paskirtus namus, pašventino popas. Net patys maskoliai dabar juokiasi, kad katalikai savo katalikišką lazarietą davę popui šventinti ir pravoslaviškas „ikonas“ tenai kabinti.

Tai jau gėda už tai rozaliniečiams.

— Musų kamendorius Kazlauskas labai dailiai mokina vaikelius katalikizmo ir per pamokslą užsakė, kad gaspadoriai nedraustų piemenims lankyti jo pamokinius. Bet kiti mūsų ukininkai netinka ant to ir sako: „aš mokėsiu piemeniui 10 rublių, o jis man vaikiosis po bažnyčias; ar-gi aš pats ganysiu už jį“ — Nišmanėliai! — Kaip piemuo bus šviesesnis, tai jis jums mažiaus kiaušinių, surių ir sviesto pavogs. Iš piemens užaugs vyras, kuris apšviestas iš-mažens bus doriškesnis ir gal ne tiek latraus ir išdykaus, kaip dabar jaunimas daro.

Strasdas Murininkas.

Zapyškis (Marijampolės p.). Išsišnekėjau su vienu lietuvišku nešiku, kuris papasakojo, kad „Ukininko“ per metus turis į 60 pasirašiusiu. Ima jį visoki, terpu jų yra net vienas piemenėlis 15 metu, kuris jau antri metai perkasi tą laikraštį ir ganydamas godžiai skaito. Labiausiai sekasi pardavinėt iš nedvasišių dalykų dainos, apysakos, pasakos, knygeles iš ukės, o ypač dideli pasisekimą, turėjo lementorius su dainuška ant galo „Piemenėlis“. Ant to „Piemenėlio“ tiek maži, tiek dideli pramuštą galvą turi. Labai pritraukia žmones prie pirkimo knygų paveikslėliai (abrozėliai) ir trumpi juokingi dalykai arba rodos; tokius mat dalykus gali greitai žmonėms parduodant knygas perskaityt ir parodyt. Kalendoriai 1898 metų nepuikusiai sekasi pardavinėt, nės nieko patraukiančio žmogaus protą ar akis juose nėra: nér mat nė dailių dainuškų, nė pasakų, nė pamokinių iš ukės ar iš daktarystės.

Kas moka su žmonėmis išeit, turi gudrumą ir laimę, priegtam pinigų, tasai gali lietuviškėmis knygomis puikai verstis — jei ne pakliusi į žandarų nagus, tai gali pralobti.

Meškoriaus.

Žydykai (Telšių apskrėčio) 25 gruodžio pereitų metų numetėme nuo vyriausybės „staršiną“ Letukį ir išsirinkome Kekį. Letukis buvo pusėtinai išistaršinavęs, belupdamas kiek įveikdamas žmones; triobas sau tokias ėmė statytis, kokių visoj Lietuvoj nepamatysi, gal per 2 tukstančiu kaštavo. Letukis buvo tikras jungas valsčiaus. Jisai tyčia per didžiausią darbymetę varydavo žmones kelių taisyti, o kas nepaklauso, ant to uždėdavo didelę bausmę arba į lastą kiša.

Žydukų starasta irgi, matyt, Letukio pasekėjas, nės štai ant atlaidų Šv. Barbaros baigienties mišparui jisai užpuolė ant vieno neturtingo žmogelio ir ėmė jį vesti į turmelį už „miršką sborą“ (už mokestis); bet tam žmogui šaukienties pagalbos subėgo kiti ir išliuosavo tą vargšą, o but jam užlieję gerai kaili.

Žmonės, rinkite ant staršinų ir ant kitų valdininkų tik gerus vyrus, o ne kraujegerius ir maskolių bernus!

Strasdelis.

Iš Gardino rašo į lenkišką Varšavos laikraštį „Rola“ (N. 7, 98 m.), kad vienas tenai turtingas dvarponis katalikas metuose 1896 paaukavo net 40 000 (keturesdešimtis tukstančių) rublių ant Gardino žydų sinagogos. Kadagi pereituose (1897) metuose atėjo daleidimas taisyti vietinę katalikų bažnyčią, ir visi laukė nuo to žydiško geradėjo ant bažnyčios pinigų, — jisai nepaaukavo ant dalyko nė vieno skatiko!

Gaila, kad „Rola“ neparašė tikros pravardės tojo žydų geradėjo.

Ž.

judviejų ginčas, kunigas pasakė, kad jis nesiklaus mokintojo, bet ką reikia, tai ir padarys ir ant galo išsitarė perpykęs keletą nedailių žodžių. Iš mokintojaus pasielgimo matyt buvo, juog jis turėjo paslaptinį prisakymą, kaip norint pakelti vaidą, o tai labai lengva buvo atlikti žinant kun. Remeiką, jo nepakantrumą ir karštumą. Už tuos žodžius prisikabino prie kun. Remeikos ir „kad nutildyti nesutikimus ir vaidus — pasak lenkiško laikraščio „Kraj“ — Žemaičių vyskupas daleido paskirti kun. Remeiką ant pusės metų į Kretingos klostorių“. Dabar jau vaidai tie nutilo. Iš mokintojų visi sveiki liko, nors ir žadėjo vieną Kazlauskį iškelti.

Maskolinimas su bizunu nenusisekė. Todėl dabar maskolystės apaštalai griebėsi už kitoniško budo. Įsteigė jie blaivystės bendrystės, neva kad suturėti žmones nuo girtuoklystės, bet ištikrųjų kad versti juos į maskolius. Įtaiso jos teatrus, skaitymus, šokius, knygynus, mokyklas ir tt. „Kad tramdyti darbavimą ir triusą prieš valdžią ir tt., tapo įsteigta blaivystės bendrybos“ — teip skamba ministerio aplinkraštis.

Kokarščiausiai triusia apie mūsų blaivystės draugystę maskolius Mysovskoi ir abudu popu. Draugystė susideda iš maskolių. Ir reik pripažinti tiesą, kad griebiasi jie prie darbo labai karštai. Įsteigė dvi arbatnyčias, nedėdieninę vakarinę mokyklą, skaitymus, teatrą. Pinigų turi apšiai: 20 tukstančių paskyrė vyriausybė, o da tas Mysovskoi duoda ne mažai, nės prisiplėšęs pinigų pristatydamas malkas geležinkeliiui. Įvedė skaitymus maskoliškoj kalboj, ant kurių leidžia dykai, kad daugiaus klausytojų pritraukti. Čionai darbuojasi Mysovskoi ir Špokauskas. Žmonių susirenka ne mažai; matyt tie skaitymai labai patinka užaugusiems: vienai asabai iš sanarių draugystės buvo pranešta, kad ant tu skaitymų vyrai labai sukinasi apie mergaites; netikėdama pati persirėdžiusi atsisėdo terpu klausytojų ir čia datyrė teisingumą tos žinios-pati ant savęs.

Aišku, kad per tuos skaitymus maskoliai nori švelniu būdu pritraukti pamažu vaikus ir jaunimą prie maskolystės, neva neužgaudami svetimo tikėjimo ir kalbos. Gali iš to klausytojai gauti nuomonę, kad tie maskoliai rupinasi tik apie apšvietimą ir kad maskoliai ir valdžia tai mūsų geradėjai.

Ant kalėdu, pirmą dieną buvo įtaisyta eglelė ir lioterija mažiems vaikams. Už valandos prieš pradžią buvo atykęs popas, bet apsidairęs ir neradęs vaikų kiek reikiant supykė ir teikė išeidamas pasakyti: „Daryk jiems gerą, o jie ir ateit nenori!“

Kiekvienas įeinantis vaikas gaudavo bilieta ant lioterijos ir po du stinklu arbatos. Išlošimui buvo paskirti 6 virduliai (samavorai) ir

daugybė visokių niekniekių, o iš drabužių maskoliški marškiniai. Prasidedant kareivių muzika užrėžė „Bože caria chorom“, padėjo jai giedoriai.

Dėlko paskui ant ėgliukės nemažai vaikų ne tik iš miesto, bet ir iš sodžiaus — lengva suprasti: noras gauti dovanų, paklaustyti muzikos ir pasilinksinti, — ir tai vis dykai, tai nemažos pagundos. Bet da pasirodė, kaip gudriai elgėsi mūsų maskoliai, jie paleido gandrą, buk tai vis pinigų atsiuntė ant to ciecorius arba karalius, kaip pas mus jį vadina. Ir matyt gerai jie perprato prisirišimą mūsų žmonių prie to tuščio žodžio „karalius“, nenumančių, kas jis per paukštis.

Tai-gi dabar prasidėjo pas mus karštas apmaskolinimas žmonių per apšvietimą maskoliškoj kalboje. O apšvietimo mūsų žmonės trokšte trokšta. Pertai kelias maskolių dabar išrinktas teisingas, juo jie greičiausiai savo siekius pasiekti.

Mums lietuviams reikalingas dabar dvigubai padidintas darbas, kad atsverti tą maskolių išmislą. Tik platinant lietuviškas knygas, lietuviškus laikraščius, lietuvišką dvasią, mokinant žmones, parodant jiems tikrus maskolių siekius, tik tokiu būdu galime apveikti bjaurią stačiakišką ir maskolišką dvasią.

Juodvalkys.

Šiauliai. Nežinau, kaip kitur, bet pas mus visuomet būdavo ir dabar yra tokios davatkos ir davatkininkai, kone mažkone prilįgsta šventiems. Kaip atmenų pirmiaus garsus buvo pas mus du „šventieji“, — Juozapėlis ir Antanelis; tuodu jau pirm keletą metų pranyko, ir nežinau, kur dabar juodu stebuklus daro.

Dabar yra pas mus teip vadinamas „Levoninkas“. Skyrius tarp šito ir anudviejų toks, juog anuodu užsiimdavo dvasiškais dalykais ir gydymu žmonių, o tas tik vienomis maldomis.

Dabar apie mūsų šundaktarius. Abelnai tikrų gydytojų yra Šiauliuose nemaž 15 su viršumi, bet šundaktarių skaitlių sužinoti yra labai sunku, paminėsiu tik man žinomas pavardes: Okmonienė — žydelka. Milauskienė, — vokiečiukas (Landsbergis). Latvys (pravardė), Rodavyčius, Soranienė, ir smala gyva kitų.

Šitie gydytojai vadina savę omėopatais. Ir teisybe jie labai mokinti, net man prastam žmogeliui ir nesuprantamai. Mok pagrabalinoti maskoliškai, šiek tiek susidėdamas skaityti, ar tai ne mokslinčius prieš mane, tamsų žmogelį. Vaistus duoda gerus, paims iš paravio vandens, kur tik bjauresnis, o dar geriaus iš kučių srutų ir duoda lygoniams; ir teisybė gydo kogeriau, jei žmogus mirsi, tai ir be vaisto mirsi, o jei išgysi, tai ir be jokių monų išgysi.

Viešintų parapijoj lietuviai jau diktai apmaskolėję. Kiekviens beveik viešintietis dabar jau moka maskoliškai susikalbėti ir noriai kalba maskoliškai ne tik su maskoliais, bet ir terpu savęs. Mat į tą parapiją nuo seniaus prisijūsta daug maskolių naujokų. Nuo jų vietiniai lietuviai išmoko daugybę maskoliškų dainų, kurias su pasigėrėjimu dainuoja. Maskoliškas gaidas jie pritaikė net prie daugybės lietuviškų dainų. Ir toki, kurie raudonus ar margus marškinius per šventes nešioja. Drauge su maskoliška kalba prasiplatino ir girtuoklystė. *(Tėvynės Sargas).*

Reikalinga pasiskubint su pagelba tiems gaištantiems lietuviams. Tegul, kas-tiek gali, siunčia ir platina terpu jų lietuviškas knygas ir laikraščius. Tada vėl atgis Viešintų lietuviai. *Rd.*

Ilakinos žandakai begaudydami vieną lietuviškų knygų nešiką Savickį jau net 9 Savickius buvo suėmę, ale terpu jų visų nerado nė vieno jiems reikalingo. 4 d. lapkričio ant Priekulio (Kurše) stotės vėl jie buvo atradę antros klesos vagone vieną Savicką, Tyškevičiaus kasierių, bet ir šits pasirodė ne tas. *(T. Sargas).*

Sašuoliuose (Vilniaus pav.) pirma budavo tik lietuviški pamokslai, o pereitą vasarą naujas kunigas Petras Balkauskis įvedė jau ir lenkiškus pamokslus. Per visą spalio mėnesį kun. Balkauskis ir ražančių giedojo lenkiškai.

Na, kur lietuviai nevirs į lenkus, kad ir „bažnyčia“ padeda gana tankiai juos lenkinti. *(T. Sargas).*

Reikalinga Šašuolių lietuviams pasipriešinti to kunigo naujiems įvedimams. Tegul jie nepasiduoda lenkams. *Rd.*

Iš pašešupio. Juozuniškio kaime pas Kriščiuną (koki 2 verstai nuo Pilviškių) 14 d. sausio mėn. 1898 m. žandakai krėtė jieskodami atsišaukimų (Broliai-Lietuviai“ ir „Tautiečiai“). Krėtė labai atsidėję, net maišus su dulkėmis išvuostė. Šaukė teip-gi į vaito kanceliariją kelis žmones, klausinėdami vis apie tuos atsišaukimus. Bet žandareliai šiuo kartu nieko nepesė išbildejo atgal į Marijampolę. — Obšrutų kaime apie kalėdas iškrėtė patį šaltyčių. Apie Višakio Rudą buvo kratos vis dėl tų atsišaukimų. — Visur žandakai nieko nepelnė.

— Prie „monopoliaus“ degtinei pardavinėt daugiausiai maskolius pas mus paskyrė, dagi neprastus, bet vis buvusius žandarus, buvusius žemskius. Buvo prašėsi daugelį ponų ir ponių ant tų vietų, bet maskoliai šiuos aplenkė, o maskolius pastatė. Taigi dabar turime keliose vietose prie degtinės ir pardavikus ir šnipukus kartu.

Višakio Rudoj — gudas, Vilkaviškyj — viens buvęs žandaras, kitas šėip gudas, Budkoj — buvęs Vonsiackio žandaras, Pilviškiuose — buvęs žandaras Kybartų, Naumiestyje — du gundai. — O vietos degtinės pardavikų ne peiktinos: algos 300—500 rublių, gyvenimas, šviesa, kuras ir 1 sargas, darbas-gi lengvas.

Matome, kad ir čia valdžia rupinasi kuodaučiausiai tikrų maskolių ir šnipukų įveisti.

Lydeka.

Iš Amerikos.

Prastos ir prastos naujienos Amerikoje. Suvienuytų Valstijų Senatas priėmė Lodge's užmanymą, kuris reikalauja nuo kiekvieno ateivio į Suv. Valstijas, turinčio 16 metų, mokėjimo skaityti ir rašyti. Iki 16 metų to nereikalauja; nuo moterių keliaujančių pas savo vyrus teip-gi ne, ir tėvai keliaujantieji pas savo vaikus, teip-gi neprivalo mokėti, bet sunus arba gentainis turi ištesėti tokius tėvus išmatinti, nemokantieji-gi skaityti be jokio išsiteisinimo taps sugražinami atgal su tuo pačiu laivu, su kuriuo atplaukė. Mokantieji-gi turės savo kalboje perskaityti ir per rašyti 25 žodžius iš Suv. Valstijų konstitucijos. Tas užmanymas nėra dar įstatymu, turi pereiti dar per parlamentą pasiuntinių, ką gali ir atmesti dar. Visoki ateiviai varo smarkius kurstymus ir priešinasi savo apskričių pasiuntinius į Washingtoną, kad atmestų tą užmanymą, tai nėra vilties, kad jį atmestų prezidentas Mc Kinley, ir tokiu budu taps uždaryta laisva Amerika nemokintiems žmonėms. — Taigi, broliai lietuviai, iš laiko mokinkitės, jei norite į Ameriką kada atvykti.

Iš lietuviškų dirvų Amerikoje naujienos teip-gi prastos. Lietuviškas bankierius, Antanas Pajaujis, pas kurį lietuviai, lenkai ir slovakai buvo pasidėję pinigų apie 40,000 dolarų, subankrutijo ir nunešė visą žmonių trusa, kruvinai uždirbta. Jisai buvo labai tvirtu kataliku (kas dabar Amerikoje tarp lietuvių į dabą pakilo) ir atnešus žmogui padėti pinigų pirm priėmimo sukalbėdavo 3 „Sveika Marija“. Pajaujis išvažiavo kitur ir gyvena už išplėstus darbininkams pinigų. Kunigai sako, kad Pajaujis yra Dievo rykšte, su kuria plaka griešninkus.

Kitas vėl toks niekdarys iš Plymouth, Pa. yra Aleksandras Maslauckas, turintis krautuvė valgomų daiktų ir karčiamą. Kaipo tokiam vertelgai patikėjo žmonės grįžtantieji Lietuvon, ir paliko pas jį pinigų, kitas net iki 800 dol. kad jisai parsistų paskui ant ju pačių vardo. Maslauckas tų pinigų nesiuntė į Lietuvą, bet pasiliko sau, o kad negalėtų nuo jo atimti, visą turtą aprašė ant pačios ir vaikų. Maslauckas

yra pasilikės į 1500 dol. Mat kaip sekasi Amerikoje pralobti.

Daugmatis.

Visokios žinios.

Merginos sergėkitės maskolių! „Lietuva“ rašo, kad daugelis mūsų merginų užsideda su parubežiniais sargais, tikėdamosios pastoti pačiomis tų burliokų. Bet dabar yra uždrausta visiems parubežiniams sargams, paprastiems ir apicierams imti pačias katalikes. Tai-gi, jei tulos lietuvaitės nesidrovi jau su maskoliais susidėti, tegul nors netiki maskolių prizadėdėjimams, kad jie jas ims už pačią.

Reikia da dadėti, kad net tarnaičių katalikių ne valia laikyt, Lietuvos ir Lenkijos parubežinei sargybai.

Lietuviai Afrikoje. „Tėvynė“ pagal lenkišką gazetą „Gazeta Geograficzna“ praneša, kad lietuviai atkeliavę į Pietinę Afriką (į Transvalių) vargsta tenai didelius vargus. Lietuviai tie vieni darbininkai, amatninkų beveik nėra. Daugelis negaudami darbo sugrižo atgal, kiti parsisamdo už pilvą žydams, kiti-gi turtingesni nusisamdė žemės. Daugelis-gi vėl turėdami da šiek tiek ištekliaus iškeliavo į Braziliją, į Pietinę Ameriką.

Tai-gi, vyrai, atsargiaus su bėgimu į nežinomas tolimas šalis!

Geležinis vilkas. Ta pati „Tėvynė“ praneša iš Galicijos lenkiškų laikraščių, kad Rytinės Australijos lietuviai davę nuliėti didelį geležinį vilką ant atminimo išteigimo Vilniaus miesto.

Apie tai yra šitoks padavimas. Lietuvos Didis Kunigaikštis. Gediminas po medžioklei užmigęs ant kalvų šios dienos Vilniaus ir sapne matęs didelį geležinį vilką, kurio viduriuose girdėt buvo neišpasakytas staigimas — tartum šimtas vilkų tenai staugė. Krivų Krivaitis Lisdeika išaiškino tą sapną, kad ant tos vietos bus didelis miestas su dideliu judėjimu, gasumu ir su daugybe gyventojų. Gediminui išreiškimas sapno patiko ir jisai pastatydino tenai miestą Vilnių.

Ir teisybė Vilnius garsus ir didelis miestas, ale staugia jame ne lietuviški dabar balsai. Lietuviai neturi tenai net nė vienos savo lietuviškos parapijos.

Ale navatnas daiktas, kam tiems Australijos lietuviams reikėjo leisti savo pinigus ant nuliejimo to geležinio vilko!

Žandarai ir šunes. Žandarai Lenkų karalystės yra po valdžia general-gubernatoriaus. Norėdami iškiti savo naujam valdonui žandarai laužo galvas, kaip pagerinti savo šnipinėjimo mašiną. Nekurie net daėjo iki nesuomonių, iki mokinimui šunių atrasti paslėptas užgintas

knogas... Dabar Varšavoj jau teip žandarai krečia; žandarai su policija uždaro namą, apstato angas visų gyvenimų ir paeiliui perkraato visus. Prie durių stovi šnipukai, o pirmiausiai eina didelis šuva gąsdindamas moteris ir vaikus, jisai palieptas: „išči!“ vuostinėja visus kampus ir rakandus. — Ale iki šiol tie šunes da nieko ne rado, turbūt ir neras, nės užgintos knygos neturi sau tikro kvapo.

Parubežiniai sargai jau nuo pirmiaus užvedė sau šunis, kurie nakče, teisybė, yra jiems labai naudingi. nės priirišti kur prie tvoros lodami duoda ženklą gyvasties, kuomet patys sargai kareiviai (obiesčikai) arba ramiai sau miega besapnuodami didelius pajėmus arba patys kontrabandą velka.

Atsakymai.

Tėvynės Sargui (N. 1). Nesuprantame, kodėl negaunat Jus „Ukininko“, „nors visos kitos gazetos ateiva“. Tai net juokingai išrodo: „Uk.“ ir „T. Sargas“ išeina iš vienos spaustuvės, po sparnu vieno ir to paties p. L. ir Jus vis-gi jo negaunat. Gal nenorite gauti?

P. p. Rašytojams, ypač-gi autoriui straipsnio „Valsčių mokesčiai“. Rašykit meldžiami aiškiaus, palikite neužimtus kraštus, negruskit, per daug argštai eilės! Laikykites prie „Ukininko“ rašysenos! Nėsa redakcijai labai daug pasidaro bergždžio darbo su perasymu ir pataisymu neaiškiai parašytų straipsnių. Statymas ir korekta teipso-gi dideliai apsisunkina per neaiškų ir per daug smulkų raštą.

Pleitukai. Žinutes sunaudosime. Apie „kuopą lošikų“ nuspręsim, kaip bus viskas atsiųsta. Kodėl Tautista neparašei kada buvo tie atsitikimai?

Medėjui. Apie numestą vaitą sunaudosime. Reikia visad paminēt, kada tai atsitiko.

Gervei Kr. Žinią iš Obšrutų ir apie Naujiesčio žydėlką-burtininkę patalpysime.

Sr. Aprašymas Selmų pabriko per menkas, nebūna patalpinta, iki nepataisysit.

Am. „Is statistikos“ — netalpysime, nės labai mažai ten žinių.

Mn. Žinią iš Vilniaus apie „rarotas“ tinka. Gyvuolių gydytojui. Du veikalu gavome. Dėkui.

Redakcijoje „Ukininko“ ir „Varpo“

gaunamos pirkti šios natos Dro. Kudirkos.

Lepunėlė. Polka-mazurka. 15 kop.

Bum-čik-čik. Mozuras. 25 kop.

Piningus ir laiškų į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruažis, Tilsit (Ostpreussen).

Turinys.

Valsčių mokesčiai ir jų sunaudojimas. — Meilė Tėvynės. — Našlaitė. (Užbaiga). — Kaip užlaikyti vaikų sveikatą? — Korespondencijos: Seinai. Selmiai. Virbališ. Vilkavizskis. Gudelių parapija. Daukšių parapija. Šeštakavas. Naujas Seinų Vyskupas. Šiauliai. Šiauliai. Šiauliai. Rozalinas. Zapyškis. Zdykai. Iš Gardeno. Viešintų Ilikinos. Šašuoliuose. Iš pašėsupio. Iš Amerikos. Visokios žinios. Atsakymai.